

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om betänkandet SOU 2025:93 En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk

Er beteckning: LI2025/01500

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jämtlands län bedömer att flera av förslagen förutsätter ökad tillgång på kunskapsunderlag och en tydlig och ökad kommunikation från berörda myndigheter. Att samla tillsyn, uppföljning och kontroll av den skogliga markanvändningen kan skapa tydligare förutsättningar för skogsägarna och bidra till direktivets mål. Förslaget om att öka rådgivningen är så även en viktig del för att stärka både miljö- och produktionsmålet och för att få effekt av regeringens politik.

Det nationella och regionala skogsprogrammet är en samverkansprocess som syftar till att hantera komplexa och ofta konfliktfyllda frågor inom skogspolitiken. Länsstyrelsen föreslår att de regionala programmen används för informations- och kunskapsspridning. De kan också fungera som regionala skogliga råd för att bidra till att uppfylla den svenska skogspolitiken.

För att skapa robusthet och säkra långsiktigheten behöver hänsyn till andra väsentliga nationella mål vägas in. Det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och behovet av klimatanpassning inom skogsbruket. Det krävs ett helhetsgrepp som beaktar samtliga utmaningar som rör skogen; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Vid ökad produktion på marker som inte tidigare nyttjats för skogsproduktion behöver avvägningar göras mot andra intressen såsom exempelvis livsmedelsproduktion, biologisk mångfald och andra nationella mål, förordningar och lagar.

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att skogsnäringen har en viktig roll för att klara en nationell eller internationell kris. Därför behöver näringen inkluderas i samhällets breda beredskapsplanering. Länsstyrelsen saknar dock en analys av

konsekvenser av utredarens förslag kopplade till krisberedskap och försörjningstrygghet.

Gödsling i skogsmark kan bidra till en ökad tillväxt och ökad kolinbindning i skogarna men åtgärderna behöver ske med försiktighet. Utredningen behöver en djupare konsekvensanalys av gödslingens påverkan på den biologiska mångfalden och ekosystemen. Det behöver även säkerställas att kantzon mot vattendrag är väl anpassade och att det är rätt marker som prioriteras med hänsyn till andra intressen, såsom rennäringen.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen lämnar närmare synpunkter och inspel gällande förslagen under respektive avsnitt nedan.

2.1.5 Kunskapsunderlag för förutsägbarhet

Utredningsförslaget: att Skogsstyrelsen ska få i uppdrag att identifiera och förtydliga vilka skogar och arter i Sverige som är skyddsvärda eller som kräver extra hänsyn.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

4.3 Synliggör skogens klimatnytta

Utredningsförslaget: att redovisa skogens klimatnytta på ett nytt sätt som inkluderar fler parametrar än tidigare.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag

Motivering: De globala modellerna bör behållas för kontinuitet och säkerställa att beräkningar görs likartat mellan länderna.

5.1.3 Förslag på arealer för skogsbruk och bevarande

Utredningsförslag: Regeringen bör uttala en tydlig politisk avvägning för hur stor areal som bör undantas från skogsbruk och därmed också hur stor areal som kan användas för skogsbruk.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

5.2.3 Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Utredningsförslaget: Regeringen ger Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen i uppdrag att i samråd med länsstyrelserna, utforma en strategi och styrmedel för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna.

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag behöver förtydligas

Motivering: Det finns idag stora kvalitetsbrister i Kulturmiljöregistret (KMR). Stora insatser kommer att krävas för att säkerställa vilka som är fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning i KMR. De övriga kulturhistoriska lämningarna saknar lagskydd och det finns i ett stort antal i KMR.

Att värdera och gradera vilka övriga kulturhistoriska lämningarna som är mer skyddsvärda är tids- och resurskrävande. Både gällande fältarbete och den byråkratiska hanteringen i KMR. En sådan värdering i de fall det krävs, bör utgå från såväl dess kunskapsvärde som dess upplevelsevärde. Strategin bör ta hänsyn till de kulturpolitiska målen och de nationella kulturmiljömålen.

Förslaget ska enligt utredningen inte ge några finansiella konsekvenser för staten. Utredningskostnader för berörda myndigheter ska anses ingå i förvaltnings-myndigheternas ansvarsområde Länsstyrelsen anser dock att förslagen innebär omfattande tidskrävande arbete för länsstyrelserna och det rymms inte inom länsstyrelsens ordinarie arbete.

Idag orsakar skogsbruket fortsatt skada på såväl forn- som kulturlämningar i skogen och förslaget om att ompröva kulturmiljöarbetet i skogsbruket bör ge positiva konsekvenser för kulturmiljöerna.

5.3.3 Förslag på nationell förteckning över fågelarter

Utredningsförslaget: Regeringen upprättar på lämpligt sätt en nationell förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredställande nivå. Förteckningen bör även innehålla den hänsyn eller de åtgärder som behöver vidtas för att bevara eller återupprätta berörda populationer. Förteckningen ska användas som gemensam vägledning för de myndigheter som tillämpar regler till skydd för fåglar.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag

Motivering: Överväg att anpassa tillämpningen av den svenska rödlistan som Artdatabanken tillhandahåller.

5.4.3 Förslag kring upphävande av områdesskydd

Utredningsförslaget: Ett beslut om att bilda ett naturreservat ska uttryckligen kunna upphävas om syftet med naturreservatet inte längre bedöms rimligt att uppnå.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag

Motivering: Möjlighet till upphävande finns redan i befintlig lagstiftning (7 kap 7 § miljöbalken) och bör kunna nyttjas i liknande situationer som utredningen föreslår.

5.5.3 Inför skogsmarksskyddsområde i fjällnära skog

Utredningsförslaget: Rätten till ersättning vid nekat tillstånd för avverkning i fjällnära skog avskaffas. I stället införs en rätt att kräva att ett skogsmarksskyddsområde bildas på berörd del av fastigheten när en ansökan om tillstånd till avverkning i fjällnära skog har nekats.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

7.4 Ökad rådgivning

Utredningsförslaget: Regeringen beslutar om en särskild anslagspost för rådgivning i regleringsbrevet till Skogsstyrelsen i syfte att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

8.3.3 Främmande trädarter

Utredningsförslaget: Begränsningen att främmande trädarter endast får användas i undantagsfall tas bort i Skogsvårdslagen och ersätts med en underrättelseskyldighet.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag

Motivering:

- Utredaren har inte tagit hänsyn till renskötselns förutsättningar. Att främmande trädarter kan påverka till exempel lavtillgång och begränsa framkomlighet är ett problem främst på vinterbetesmarkerna vilket omfattar stora delar av norra Sverige. Utredningen för ett motsatt resonemang rörande rennäringens åretruntmarker vilket indikerar att utredningen inte förstått hur renskötseln faktiskt bedrivs och vart problemen främst riskerar uppstå.
- Den nuvarande begränsningen som utgår från gränsdragningen för fjällnära skog är inte nödvändigtvis den mest ändamålsenliga grunden för ett förbud. Alternativa gränsdragningar bör därför övervägas. Exempel finns på contortatall i kalvfjällsmiljöer långt från planterade miljöer och i nivå med nuvarande trädgränser (600–800 meter över havet)¹. Spridning har även påvisats i anslutning till planteringar i höglägen.
- Vid en eventuell ökning av främmande trädslag bör konsekvensanalyser även inkludera spridningsrisker för sjukdomar och skadegörare, samt deras potentiella påverkan på inhemska trädarter och ekosystem.

8.4 Bättre återväxt och 8.5 Bättre ungskog

Utredningsförslaget: Ökad uppföljning och forskning på skoglig återväxt och ungskog

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

8.6.3 Gödsling

Utredningsförslaget: Tillväxthöjande åtgärder i växande skogar genom ökad gödsling

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

¹ Kullman, L. 2019. Främmande trädarter sprids till svenska fjällbjörkskogar. Fauna och flora. Årgång 114:4. 2019 Länk: https://www.researchgate.net/profile/Leif-Kullman/publication/349162882_Kullman-FF-2020-02-17/links/60239b2d92851c4ed55f0b6f/Kullman-F-F-2020-02-17.pdf

8.8 Skogsskador

Utredningsförslaget: Ökad insatser för att begränsa skogsskador.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

8.9.3 Viltskador på skog

Utredningsförslaget:

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Motivering: Utredningen lyfter att den nuvarande älgförvaltningen pågått i 13 år utan att de skogliga målen fått genomslag i praktiken. Utredningen har rätt i att de skogliga målen inte nåts men lyfter inte att älgstammen, enligt statistiska beräkningar i LST Moose, har minskat med en tredjedel sedan älgförvaltningen startade. Utredningen lyfter inte heller andra åtgärder för att minska betesskador på skog, exempelvis viltanpassad skogsskötsel. Att älgstammen minskat sedan förvaltningens införande och att de skogliga målen ännu inte nås indikerar att det inte arbetats tillräckligt med alternativa skogsåtgärder. Utredningen lyfter även flera exempel på hur viltskador kostar markägaren pengar. Utredningen lyfter inte vad klövvilt också inbringar till markägaren, i form av exempelvis rekreation, livsmedel och arrenden, vilket också i flera studier påvisat ha stort ekonomiskt värde.

En ny rapport från SLU indikerar också att det bör utredas huruvida de nuvarande målsättningarna för skogen är skäliga om ambitionen är att älgstammen fortsatt ska vara jaktbar. Rapporten har lagt fram att om 5% målet för skador på skog ska nås behöver älgtätheten vara 1–2 älgar/1000 hektar inom ett älgförvaltningsområde.

Den regionala förankringen och dialogen är central inom svensk viltförvaltning. Att författningsreglera de nuvarande målen kan innebära svårigheter att ta hänsyn till regionala och lokala förutsättningar inom viltförvaltningen.

12.6 Förslag Miljömålssystemet

Utredningsförslaget: Återinförande av etappmål för areal skyddad skog inom miljömålet Levande skogar, tillsammans med beslut om tillräckliga resurser för att uppnå målet.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag

12.7 Lösningsförslag för miljökvalitetsmålet Levande skogar

Utredningsförslaget: Ändra målmanualen för Levande skogar i syfte att ersätta indikatorerna "Rödlistade arter" och "Antalet rödlistade (CR, EN, VU) arter med minskande populationer där skog är en viktig livsmiljö" med en ny indikator: Status för arter och naturtyper som ingår i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens delförslag

Motivering: Åtgärdsprogrammen omfattar endast en liten del av de rödlistade arterna i skogen, och dessutom främst sådana arter som är i behov av naturvårdande åtgärder, är det olämpligt att göra denna förändring. Länsstyrelsen är dock öppen för att det kan finnas bättre utformningar än de nuvarande avseende indikatorerna för rödlistade arter.

12.7.2 Möjlighet till avvägningar mellan miljökvalitetsmål

Utredningsförslaget: Tillägg i definitionen av miljökvalitetsmålet Levande skogar: *Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att produktionen av skogsråvara (...) inte äventyras.*

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag

Motivering: Ett sådant tillägg riskerar att ytterligare försvåra att miljömålet uppnås. Dessutom bör betydligt bredare mål som ekonomi och samhällsnytta inklusive klimatnytta i skogsbruket vara överordnat ett ensidigt mål för produktion av skogsråvara.

12.8 Lösningsförslag för miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan

Utredningsförslag: Regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att följa upp och redovisa indikatorer som årligen följer avverkningsnivåer, tillväxt i levande träd samt naturlig avgång i syfte att snabbare än vad som kan utläses i uppföljningen av LULUCF, följa trenden för skogens bidrag till att motverka klimatomställningen. Indikatorerna bör införas i Naturvårdsverkets målmanual för miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag behöver förtydligas

Motivering: Även kolbildning i mark och avgång från mark har betydelse för LULUCF-målet och bör inkluderas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med funktionschef Magnus Forsén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Susanna Löfgren, enhetschef Malin Thors Rosenquist och enhetschef Olov Hallquist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.